

Sygn. akt **III AUa 306/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Goss-Kokot

Sędziowie: SSA Jolanta Cierpiał (spr.)

SSA Małgorzata Aleksandrowicz

Protokolant: st. sekr. sądowy Karolina Majchrzak

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2019 r. w Poznaniu

sprawy **G. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o emeryturę górniczą

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Koninie

z dnia 3 stycznia 2018 r. sygn. akt III U 399/17

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I i oddala odwołanie,
2. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II i zasądza od odwołującego na rzecz pozwanego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
3. zasądza od odwołującego na rzecz pozwanego kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Małgorzata Aleksandrowicz	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Jolanta Cierpiał
-------------------------------	-----------------------	----------------------

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. decyzją z dnia 06.04.2017r. (znak: (...)) odmówił G. W. prawa do emerytury górniczej. Organ rentowy powołał się na przepisy art. 50a, art. 50c ust. 1 pkt 4, art. 50d ust. 1 oraz art. 115 ust. 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazując, że nie została spełniona konieczna przesłanka do przyznania prawa do emerytury jaką jest legitymowanie się okresem pracy górniczej, wynoszącym łącznie z okresami pracy równorzędnej i okresami zaliczanymi do pracy górniczej w wymiarze co najmniej 25 lat.

Odwołanie od decyzji złożył G. W., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do górniczej emerytury od dnia osiągnięcia wieku emerytalnego, tj. od dnia (...) z zastosowaniem odpowiedniego przelicznika oraz o zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz kosztów postępowania.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, powołując się argumentację wynikającą z uzasadnienia zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 3 stycznia 2018r., sygn. akt IIIU 399/17, Sąd Okręgowy w Koninie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał G. W. prawo do emerytury górniczej, począwszy od (...) roku życia, tj. od dnia (...)

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

G. W. (ur. (...)) został zatrudniony w Kopalni (...) S.A. w K. w dniu 01.10.1991r. na stanowisku mechanika pojazdów samochodowych. W dniu 01.10.1993r. odwołującemu powierzono stanowisko ślusarza, a następnie pracował jako mistrz ślusarz i mistrz ślusarz na odkrywce. Z kolei z dniem 01.12.2005r. powierzono mu obowiązki górnika odwodnienia złoza i pracę tę wykonywał do 31.03.2006r. Następnie w okresie od 01.04.2006r. do 31.01.2007r. pracował na stanowisku ślusarza na odkrywce. W okresie od 01.02.2007r. do 28.02.2008r. pracował jako starszy operator koparki wielonaczyniowej, a z kolei w okresie od 01.03.2008r. do 31.03.2008r. pracował ponownie jako mistrz ślusarz na odkrywce. Następnie w okresie od 01.04.2008r. do 30.06.2010r. pracował na stanowisku dozorecy, a od dnia 01.07.2010r. powierzono mu stanowisko sztygara zmianowego.

W okresie od 01.10.1993r. do 31.01.1994r. pracował na stanowisku ślusarza na Oddziale (...) który zajmował się naprawami bieżącymi koparek i zwalówarek. Odwołujący pracował na Odkrywce P.. Odwołujący pracował w brygadzie, w skład której wchodziło kilka osób i która zajmowała się usuwaniem bieżących awarii urządzeń podstawowych. Odwołujący wykonywał prace ślusarskie na maszynach podstawowych, tj. na usuwaniu przekładni i rolek bębnow. Odwołujący nie zajmował się zaplanowanymi remontami maszyn podstawowych, które to prace wykonywała inna ekipa pracowników.

Czas pracy odwołującego w tym okresie był ewidencjonowany za pomocą dniówek półtorakrotnych.

Z kolei w okresie 01.10.2000r. do 31.12.2003r. odwołujący pracował na Oddziale (...) ((...)). Pracownicy powyższego oddziału wykonywali swoją pracę na odkrywce bądź w warsztacie. Pomimo tego, że odwołujący w angażu za ten okres miał wpisane wykonywanie pracy ślusarza na warsztacie, to w rzeczywistości w tym okresie wykonywał on pracę na odkrywce. Pracę rozpoczynał w warsztacie, z którego rano pobierał narzędzia i części zamienne i wyjeżdżał do pracy na odkrywce. Do jego obowiązków należało wykonywanie okresowych przeglądów, konserwacji i napraw sprzętu technicznego. Zajmował się m.in. wymianą pomp. Obowiązki te odwołujący wykonywał na odkrywce i nie wykonywał prac w warsztacie. Z uwagi na wpis w angażu o wykonywaniu pracy w warsztacie odwołujący zwrócił się do Komisji Weryfikacyjnej o potwierdzenie, że w spornym okresie wykonywał pracę ślusarza na odkrywce.

Po przeprowadzonym postępowaniu dowodowym Komisja, na podstawie zeznań świadków i posiadanej dokumentacji ustaliła, że od 01.10.2000r. do 31.12.2003r. odwołujący pracował na stanowisku ślusarza na odkrywkach kopalni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy naprawach sprzętu technologicznego.

Razem z odwołującym w kopalni pracowali M. L., B. Ł., R. S., D. H. (1), R. D. i M. C. (1).

W oparciu o ustalenia Komisji Weryfikacyjnej oraz w oparciu o zgromadzoną dokumentację zakład pracy wystawił odwołującemu świadectwo wykonywania pracy górniczej i równorzędnej z pracą górniczą z dnia 19.01.2017r., w którym ustalił, że w kresach odwołujący wykonywał pracę górniczą określoną w art. 50c ust. 1 i pkt 4 oraz w art. 50c ust. 1 pkt. 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych:

- od 01.10.1991r. do 30.09.1993r. - rzemieślnik i inny robotnik zatrudniony stale na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych i remontowych: ślusarz – (...)

- od 01.10.1993r. do 31.01.1994r. - rzemieślnik zatrudniony na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwalówarkach, wykonujący prace górnicze, mechaniczne, elektryczne i hydrauliczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń –(...)

- od 01.02.1994r. do 31.10.2005r. - rzemieślnik i inny robotnik zatrudniony stale na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych i remontowych: ślusarz – (...)

- od 01.11.2005r. do 31.03.2006r. – górnik odwadniacz złóż na odkrywce – (...)

- od 01.04.2006r. do 31.01.2007r. - rzemieślnik i inny robotnik zatrudniony stale na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych i remontowych: ślusarz – (...)

- od 01.02.2007r. do 28.02.2008r. – operator koparek wielonaczyniowych i zwalówarek na odkrywce –(...)

- od 01.03.2008r. do 31.03.2008r. - rzemieślnik i inny robotnik zatrudniony stale na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych i remontowych: ślusarz –(...)

- 01.04.2008r. do 30.06.2010r. – dozorca odpowiedniej specjalności zatrudniony w oddziale wydobywczym, w oddziale związanym z utrzymaniem ruchu, remontowym, wulkanizacji taśm przenośnikowych lub rekultywacji górniczej – (...)

- od 01.07.2010r. do nadal – sztygar zmianowy oddziału wiertniczego, wydobywczego i oddziału związanego z utrzymaniem ruchu, remontowego, wulkanizacji taśm przenośnikowych lub rekultywacji górniczej według nazwy oddziału w którym jest zatrudniony – (...)

W dniu 19.01.2017r. odwołujący złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wnioski o przyznanie prawa do emerytury górniczej. Do wniosku odwołujący dołączył świadectwo wykonywania pracy górniczej i równorzędnej z pracą górniczą z dnia 19.01.2017r. i załącznik do karty ewidencyjnej pracownika za okres 1993r. do 1994r. i od 2007r. do 2008r. roku.

Decyzją z dnia 06.04.2017r. odmówiono G. W. prawa do emerytury górniczej z uwagi na nie spełnienie przesłanki koniecznej do przyznania prawa do emerytury jaką jest legitymowanie się okresem pracy górniczej wynoszącym łącznie z okresami pracy równorzędnej i okresami zaliczanymi do pracy górniczej w wymiarze co najmniej 25 lat. Organ rentowy podał, że odwołujący nie udowodnił żadnych okresów pracy górniczej określonej w art. 50 c ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Organ rentowy podał, że odwołujący udowodnił 20 lat i 22 dni okresów pracy górniczej liczonej w wymiarze pojedynczym oraz 1 rok, 5 miesięcy i 22 dni pracy górniczej liczonej w wymiarze półtorakrotnym, co łącznie daje 21 lat, 6 miesięcy i 14 dni pracy górniczej określonej w art. 50 c ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zakład nie zaliczył odwołującemu do pracy górniczej okresu od 01.10.2000r. do 31.12.2003r., wskazanego w świadectwie pracy górniczej jako zatrudnienia na stanowisku rzemieślnika i innego robotnika zatrudnionego stale na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych podając, że dokumentacja nadesłana przez zakład pracy wskazuje, że w tym okresie odwołujący pracował na stanowisku mistrza ślusarza w warsztacie, dodatkowo wskazując, że okres ten został udowodniony wyłącznie na podstawie zeznań świadków, zawartych w protokole komisji weryfikacyjnej. Nadto analiza treści protokołu z posiedzenia komisji weryfikacyjnej z 28.08.2016r. wskazała również, że protokół ten nie spełnia wymogów formalnych w myśl przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z 31.03.2008r. Dokumentowanie przed komisją weryfikacyjną nie dotyczy bowiem stanowisk, na których zatrudnienie na odkrywce uważa się za pracę górniczą, wymienionych w załączniku nr 2 do rozporządzenia MPiPS z 23.12.1994r.

Ponadto organ rentowy nie uznał do pracy w wymiarze półtorakrotnym okresu pracy górniczej od 01.10.1993r. do 31.10.1994r., wymienionej w świadectwie pracy górniczej jako zatrudnienie na stanowisku rzemieślnika zatrudnionego na odkrywce bezpośrednio w przodku, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwalówkach, wykonującego prace mechaniczne, elektryczne i hydrauliczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń, wymienionym w załączniku 3III pkt 7 rozporządzenia wskazując, że z dokumentów dołączonych przez zakład pracy wynika, że odwołujący od 01.10.1993r. zajmował stanowisko ślusarza, które to stanowisko nie zostało wymienione w załączniku nr 2 rozporządzenia.

Sąd Okręgowy, analizując treść art. 50a ust. 1 i ust. 2, art. 50 c ust. 1 pkt 4 i 50d ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r. nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) oraz obowiązującego na podstawie art. 194 tej ustawy § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995r., nr 2, poz. 8) i załącznika nr 2, uznając za wiarygodne zeznania świadków: M. L., B. Ł., R. S., D. H. (1), R. D., M. C. (1) a także powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, doszedł do przekonania, że G. W. w kwestionowanym okresie od 1 października 2000r. do 31 grudnia 2003r., będąc zatrudnionym w Kopalni (...) S.A. w K. wykonywał pracę górniczą liczoną w wymiarze pojedynczym, natomiast w okresie 01.10.1993r. do 31.10.1994r. w wymiarze półtorakrotnym

Sąd Okręgowy przyjął, iż jego zatrudnienie w okresie od 01.10.2000r. do 31.12.2003r. odpowiadało stanowisku wymienionym w pkt. 32 załącznika nr 2 do rozporządzenia jako rzemieślnik i inny robotnik zatrudniony stale na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych i remontowych. Odwołujący w tym okresie pracował na stanowisku ślusarza na odkrywkach kopalni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy naprawach sprzętu technologicznego. Odwołujący, co prawda w angażach miał wpisywane stanowiska mistrza ślusarza na warsztacie to w rzeczywistości przez cały ten okres odwołujący wykonywał pracę ślusarza na odkrywce.

Również pracodawca nie miał żadnych wątpliwości co do kwalifikacji pracy odwołującego w kwestionowanych przez organ rentowy okresach jako pracy górniczej, dając temu jednoznacznie wyraz w świadectwie wykonywania pracy górniczej, które poprzedzone zostało ustaleniami Komisji Weryfikacyjnej. W związku z powyższym w ocenie Sądu Okręgowego brak było jakichkolwiek podstaw do kwestionowania poczynionych przez tę komisję ustaleń.

Nadto Sąd I instancji nie uznał za uzasadnione zarzuty dotyczące tego, że protokół nie może stanowić podstawy do potwierdzenia przez pracodawcę wykonywania pracy górniczej i równorzędnej gdyż dokumentowanie przez komisję weryfikacyjną okresów zatrudnienia nie dotyczy stanowisk na których zatrudnienie na odkrywce uważa się za pracę górniczą, wymienionych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23.12.1994r. Przeprowadzone postępowanie dowodowe, w szczególności zeznania odwołującego wykazały bowiem, że zwrócił się do Komisji, aby wykazać, że w tym właśnie okresie wykonywał pracę górniczą. Ponadto właśnie na podstawie ustaleń Komisji został odwołującemu wydane świadectwo pracy górniczej i równorzędnej z pracą górniczą. Wobec powyższego odwołujący aby wykazać pracę górniczą zwrócił się właśnie do Komisji o dokonanie ustaleń w tym zakresie.

Tym samym, w świetle kategoriycznych zeznań świadków i samego odwołującego, Sąd I instancji uznał, że nie ma żadnych podstaw aby kwestionować ustalenia Komisji Weryfikacyjnej. Nie można bowiem pomijać, że protokół komisji weryfikacyjnej dołącza się do wniosku pracownika o emeryturę. Należało więc uznać, że ustawodawca uznał ten protokół za ważny dowód w sprawie o emeryturę górniczą; nie można więc pomijać ustaleń zawartych w tym protokole bez logicznego wyjaśnienia, dlaczego ustalenia komisji weryfikacyjnej są nieprawidłowe (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 01.04.2015r. , sygn. akt I UK 293/14).

W ocenie Sądu I instancji przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało też, w okresie od 01.10.1993r. do 31.01.1994r. praca odwołującego odpowiadała stanowisku wymienionemu zał. 3/III/ pkt 7 rozporządzenia jako rzemieślnika zatrudnionego na odkrywce w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwalówkach wykonujący prace górnicze, mechaniczne, elektryczne, hydrauliczne przy obsłudze, konserwacji i montażu, demontażu tych maszyn i urządzeń. Przeprowadzone postępowanie dowodowe jednoznacznie wskazuje, że

odwołujący wykonywał czynności odpowiadające rodzajowi prac określonym w tym przepisie. Praca odwołującego w tamtym okresie polegała bowiem na usuwaniu bieżących awarii urządzeń podstawowych. Odwołujący wykonywał prace ślusarskie na maszynach podstawowych, tj. na koparkach i zwałowarkach. Odwołujący pracował przy bieżących awariach i naprawach maszyn, które cały czas pracowały i zajmowały się urabianiem urobku

Również pracodawca nie miał żadnych wątpliwości co do kwalifikacji pracy odwołującego w kwestionowanych przez organ rentowy okresach jako pracy górniczej, dając temu jednoznacznie wyraz w świadectwie wykonywania pracy górniczej.

Tym samym, w świetle kategoriycznych zeznań świadków i odwołującego oraz pozostałych dowodów Sąd Okręgowy uznał, że uwzględnieniu jako czas świadczony pracy górniczej podlega też okres zatrudnienia odwołującego od 01.10.1993r. do 31.01.1994r. liczone w wymiarze półtorakrotnym.

Przy uwzględnieniu powyższych okresów odwołujący legitymuje się łącznie okresem ponad 25 lat pracy górniczej (25 lat, 5 miesięcy i 2 dni), w tym ponad 15-letnim okresem pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1 w/w ustawy.

W związku z tym, iż odwołujący spełnia wszystkie pozostałe warunki określone w art. 50a ustawy emerytalnej Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015. 1804 ze zm.).

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie prawa procesowego przez przekroczenie wyrażonej w art. 233 §1 kpc zasady swobodnej oceny dowodów,
2. sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez uznanie, że odwołujący w okresie od 1.10. 1993r. do 31.10.1994r. wykonywał pracę górniczą, określoną w art. 50d ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Emerytalnego (Dz. U. 2017.1383j.t), a w okresie od 1.10.2000r. do 31.12.2003r. pracę górniczą określoną w art.50c ust.1pkt 4 ustawy,
3. naruszenie prawa procesowego art. 217§ 3 kpc w zw. z art. 227 kpc przez niezasadne oddalenie wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu górnictwa odkrywkowego, co skutkowało błędem w ustaleniach faktycznych,
4. naruszenie prawa procesowego art. 328§2 kpc poprzez zaniechanie wyjaśnienia przyczyn, dla których Sąd Okręgowy oddalił wnioski organu rentowego o dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu górnictwa odkrywkowego,
5. naruszenie prawa materialnego art. 50a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez przyznanie odwołującemu prawa do emerytury górniczej, w sytuacji gdy nie posiada on wymaganego 25 letniego okresu pracy górniczej.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa sądowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację odwołujący wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna i w konsekwencji doprowadziła do zmiany zaskarżonego wyroku.

Kontrola instancyjna zapadłego w sprawie orzeczenia ujawniła bowiem błędy Sądu I instancji w procesie oceny materiału dowodowego, kwalifikujące procedowanie tego Sądu jako sprzeczne z dyrektywami płynącymi z treści art. 233 § 1 k.p.c. Przepis ten stanowi, że sąd ocenia materiał dowodowy według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego. Właśnie takiego wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zabrakło w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i w konsekwencji Sąd Okręgowy nie wziął pod uwagę niektórych okoliczności, których ustalenie było nie tylko możliwe, ale i konieczne. Sąd Apelacyjny, nie kwestionując stanowiska Sądu meriti co do tego, co stanowiło przedmiot sporu, dokonał w związku z powyższym ponownej i odmiennej niż ów Sąd oceny przedstawionych okoliczności, uznając, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwalał na ustalenie, że odwołujący w okresie od 1.10.1993r. do 31.01.1994r r. wykonywał pracę opisaną w art. 50d ust.1 pkt 1, jak również to, że w okresie od 1.10.2000r. do 31.12.2003r. wykonywał pracę górniczą określoną w art. 50c ust.1 pkt 4.

Przesłanki warunkujące przyznanie prawa do emerytury górniczej określone zostały w art. 50a ust 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887), który stanowi, że górnicza emerytura przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: (1) ukończył 55 lat życia; (2) ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1; (3) nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W myśl art. 50a ust. 2 cyt. ustawy, wiek emerytalny wymagany od pracowników: kobiet mających co najmniej 20 lat, a mężczyzn co najmniej 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wynosi 50 lat.

Przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej uwzględnia się okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, będące okresami składkowymi lub nieskładkowymi w rozumieniu ustawy, z tym że okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą uwzględnia się, jeżeli praca ta wykonywana była co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy (art.50b ustawy emerytalnej).

Przepisy art. 50c ust. 1 i ust. 2 wskazanej ustawy precyzują natomiast, jakie zatrudnienie uznaje się za pracę górniczą, a jakie za pracę równorzędną z pracą górniczą. W myśl art. 50c ust. 1 pkt 4 (który miał znaczenie dla rozstrzygnięcia co do istoty sprawy), za pracę górniczą uważa się zatrudnienie na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego oraz przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, a także w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego, na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki i ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa.

Wykaz stanowisk pracy, na których zatrudnienie na odkrywce w kopalniach węgla brunatnego oraz przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń węgla brunatnego uważa się za pracę górniczą, zawiera załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23.12.1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (§ 2) (Dz. U. z 1995r. Nr 2 poz.8). Rozporządzenie to zachowało moc na podstawie art. 194 ustawy o emeryturach i rentach FUS w zakresie, w jakim jego przepisy nie są sprzeczne z przepisami tej ustawy. W załączniku nr 2 w pkt. 32 do grupy uprawionych stanowisk zaliczono rzemieślników i innych robotników zatrudnionych stale na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych i remontowych, m. in. ślusarzy i spawaczy.

Podkreślić należy, że o uznaniu pracy za pracę górniczą w rozumieniu art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej decyduje rodzaj faktycznie wykonywanej pracy, odpowiadający wymaganiom ustawowym, a nie sama nazwa stanowiska

przyjęta przez pracodawcę (por. wyroki SN z dnia 25.03.1998 r., II UKN 570/97, OSNAPiUS 1999 nr 6, poz. 213; z dnia 22.03.2001 r., II UKN 263/00, OSNAPiUS 2002 nr 22, poz. 553; z dnia 2.06.2010 r., I UK 25/10, LEX nr 621137; z dnia 16.03.2011 r., I UK 331/10, Legalis). Podstawę wyjściową do analizy i kwalifikacji takiej pracy winny stanowić przepisy ustawy, a nie przepisy wykonawcze do niej (por. stanowisko SN wyrażone w wyrokach z dnia 8.04.2010 r., I UK 337/09, Legalis, oraz z dnia 28.04.2010 r., I UK 339/09, Legalis). Podobnie rozstrzygająca przy ocenie prawa do świadczeń emerytalnych nie może być dysproporcja uprawnień pracowników kopalni oraz pracowników przedsiębiorstw montażowych, wynikająca z faktu, że ci ostatni wykonywali pracę zbliżoną do tych pierwszych, jeżeli nie można było jej jednak uznać za pracę górniczą bądź pracę z nią równorzędną w rozumieniu przytoczonych powyżej przepisów.

Jak przy tym wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12.05.2010 r., I UK 30/10 (LEX nr 590314), nie każda praca w kopalni węgla brunatnego, która funkcjonalnie związana jest z eksploatacją odkrywki, jest pracą górniczą, uprawniającą do emerytury górniczej. To, co stanowi pracę górniczą uprawniającą do emerytury górniczej, określa ustawa. Analiza pracy górniczej powinna koncentrować się na jej ustawowych warunkach (pojęciu tej pracy), a nie na samej nazwie zajmowanego stanowiska. Natomiast punktem wyjścia w ocenie pracy górniczej nie może być przepis wykonawczy do ustawy, gdyż określa on właśnie jedynie nazwę stanowiska. Sama nazwa stanowiska nie ma znaczenia, jeżeli nie wiąże się z nim rzeczywiste wykonywanie pracy górniczej, czyli tej określonej w ustawie. Przepis wykonawczy rozporządzenia nie definiuje pracy górniczej i dlatego jego wykładnia nie może zmieniać ani rozszerzać ustawowej definicji pracy górniczej.

Przepisy normujące nabywanie prawa do emerytury górniczej muszą być przy tym wykładane ściśle, a dla oceny charakteru pracy górniczej nie mogą mieć decydującego znaczenia ani zakładowe wykazy stanowisk, ani protokoły komisji weryfikacyjnej kwalifikujące określone zatrudnienie jako pracę górniczą (por. postanowienie SN z dnia 27.07.2012 r., I BU 3/12, Legalis). Za pracę górniczą na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego uważa się wyłącznie zatrudnienie przy wymienionych w przepisie art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych czynnościach, na stanowiskach pracy, których katalog doprecyzowuje wspomniane wcześniej rozporządzenie z 1994 r.

Przedmiotem odwołania G. W. do Sądu Okręgowego w Koninie była decyzja ZUS, w której odmówiono mu prawa do emerytury górniczej. Do okresów pracy górniczej w wymiarze pojedynczym organ rentowy zaliczył 20 lat i 22 dni okresów pracy oraz 1 rok, 5 miesięcy i 22 dnia pracy górniczej liczonej w wymiarze półtorakrotnym, co dało łącznie 21 lat, 6 miesięcy i 14 dni pracy górniczej. Odwołujący domagał się natomiast przyjęcia, że wykonywał on pracę górniczą, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej także w okresach 1.10.2000r. do 31.12.2003 r., a nadto, że praca świadczona przez niego w okresie od 1.10.1993r. do 31.10.1994r. podlega zaliczeniu przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej w wymiarze 1,5-krotnym, na podstawie art. 50d ust. 1 ustawy emerytalnej.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się zatem do ustalenia czy o możliwe jest zaliczenie wskazanych okresów pracy zgodnie z żądaniem odwołującego.

Jak stanowi art. 50d ust. 1 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych.

Stanowiska, na których okresy pracy w kopalniach węgla brunatnego zalicza się wymiarze półtorakrotnym według art. 50d ustawy emerytalnej, wymienione są enumeratywnie kolejno w załączniku nr 2 oraz w dziale III załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 23.12.1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995 r. Nr 2, poz. 8), które zachowało moc na podstawie art. 194 ustawy emerytalnej.

Za prace wymienione w załączniku nr 3 mogą być uznane jednak tylko takie czynności wykonywane przez górnika, które bezpośrednio są związane z wykonywaniem czynności w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębianiu szybów i robotach szybowych. Z kolei pojęcie „innych prac przodkowych” musi wiązać się z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego, polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin (tak SN w wyrokach z 11.02.2010 r., I UK 236/09, LEX 585722 i z 21.02.2012 r., I UK 295/11, OSNP 2013/304/38).

Podkreślić należy też, że przepisy normujące omawiane zagadnienia muszą być wykładane ściśle, a do oceny charakteru pracy górniczej, tym bardziej pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym, nie mogą służyć ani zakładowe wykazy stanowisk, ani też protokoły komisji weryfikacyjnych, kwalifikujące określone zatrudnienie jako pracę górniczą zaliczaną w takim wymiarze (por. wyrok SN z 8.01.2014 r., I BU 12/13, Legalis, wyroki SA w Katowicach z 28.06.2013 r., III AUa 1127/12, LEX 1369319, z 14.03.2017 r., III AUa 965/16, Legalis). Zatem ustalenie, że w spornym okresie praca górnicza ubezpieczonego miała ten kwalifikowany charakter, winno znaleźć oparcie w wynikach całego postępowania dowodowego.

W sprawie spornym było również to, czy praca G. W., w okresie od 1.10.2000r. do 31.12.2003r. mogła być uznana za pracę górniczą w rozumieniu przepis art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej. Wykaz stanowisk pracy, określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23.12.1994 r. odnosi się bowiem do zadań pracownika górniczego tylko, jeżeli spełniają one kryteria miejsca wykonywania pracy i jej charakteru, określonego na mocy właściwego punktu art. 50c ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W realiach niniejszej sprawy, zajmowanie któregokolwiek z wymienionych w załączniku nr 2 stanowisk mogłoby być uznane za pracę górniczą tylko wówczas, gdyby czynności wykonywane przez G. W. jako ślusarza w okresie od 1.10.2000r. do 31.12.2003r. związane były bezpośrednio z zatrudnieniem na odkrywce w kopalni węgla brunatnego przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego oraz przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, czy wreszcie w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalni węgla brunatnego (art. 50c ust. 1 pkt 4).

Rozstrzygając w przedmiocie obu zagadnień odwołać się należało przede wszystkim do zeznań świadków – współpracowników odwołującego w tym samym zakładzie pracy, albowiem relacje takich osób w najpełniejszy sposób oddawać mogły rzeczywisty charakter zatrudnienia G. W. w przedsiębiorstwie Kopalni (...) S.A. w K. w okresie spornym – mając na względzie, że to nie nazwa stanowiska przyjęta w dokumentach pracowniczych z okresu zatrudnienia była decydująca dla ustalenia pracy górniczej, a rodzaj faktycznie wykonywanych wówczas czynności pracowniczych.

Nietrafione są wnioski Sądu I instancji co do tego, by zeznania świadków w przekonujący sposób dowodziły zatrudnienia odwołującego w spornych okresach na terenie Kopalni (...) S.A. w K. prace naprawcze na spycharkach, ładowarkach i czyszczarkach na odkrywce. Wręcz przeciwnie, są one pełne wątpliwości i braku szczegółów co do charakteru pracy odwołującego w zakładzie.

Przede wszystkim lakoniczne zeznania M. L., nie mogły stanowić wystarczającego dowodu ma potwierdzenie stanowiska odwołującego, uzasadniające zastosowanie preferencyjnego przelicznika półtorakrotnego w spornym okresie 1.10.1993r. do 31.01.1994r. Zeznania tego świadka nie były obfite w szczegóły dotyczące pracy odwołującego, ponadto świadek nie pamiętał kiedy pracował z odwołującym, najpierw podał, że do października 1994r. później stwierdził, że pracował z nim aż do 1995r.

Podobnie zeznania pozostałych świadków powołanych w przedmiotowej sprawie nie dały żadnych podstaw do stwierdzenia, że praca wykonywana przez odwołującego w spornym okresie od 1.10.2000r. do 31.12.2003r. była pracą górniczą wedle art. 50c ust.1 pkt 4.

Świadek B. Ł., przełożony odwołującego utrzymywał, że praca odwołującego odbywała się tylko i wyłącznie na terenie odkrywki, natomiast w warsztacie nie wykonywał żadnej pracy, ponieważ warsztat służył im jako baza, z której

rozdzielano zadania pomiędzy pracowników. Jednocześnie podał, że na warsztacie znajdowały się narzędzia takie jak: dwie małe wiertarki, suwnica do przeładowania, butle gazowe do spawania oraz wskazał, że niektóre naprawy były wykonywane na warsztatach kopalnianych. Słuchany nie potrafił wskazać, czy odwołującemu z powodu pracy na odkrywce przysługiwały dni dodatkowego urlopu, twierdził za to, że on, pomimo, że też pracował na odkrywce dodatkowych dni urlopu nie miał.

Mało wiarygodne wydają się zeznania świadka R. S., który na pytanie Sądu czy był przełożonym odwołującego w okresie 1993- 1994r. odpowiedział twierdząco, by zaraz po interwencji odwołującego, który temu zaprzeczył, potwierdzić za odwołującym, że jednak przełożonym nie był. (k.40 płyta CD, t. 00:48.01). Świadek zeznał, że w okresie gdy pracowników na warsztacie było ok. 140-150, to były tam wykonywane prace warsztatowe. Wskazał, że w latach 2000 – 2003 odwołujący zajmował się głównie utrzymaniem ruchu na odkrywce, aczkolwiek nie wykluczył, że odwołujący mógłby wykonywać pracę w warsztacie około godziny przez wyjazdem. Ponadto potwierdził, że w warsztacie w którym dokonywali odpraw znajdują się urządzenia tj. suwnica, podnośnik hydrauliczny

Kolejny świadek D. H. (2) wskazał, że pracuje z odwołującym od 1994r. oraz że w spornym okresie (2000r.-2003r.) pracował na stanowisku elektromontera na odkrywce, zaś odwołujący pracował jako mechanik hydraulik. Na pytanie pełnomocnika pozwanego czy w warsztacie znajdują się jakieś maszyny unikał odpowiedzi, ostatecznie tłumacząc, że on chodził na swoją halę i tam maszyn nie było. Świadek R. D. zeznał, że odwołujący pracował jako mechanik i wykonywał prace ślusarskie na koparce, zwałowarce. Przyznał, że na warsztacie znajdowały się maszyny takie jak: suwnica szlifierka, prasa

Świadek M. C. (2) nie wniosła żadnych istotnych informacji dotyczących przedmiotowej sprawy, nie potrafiła nawet wskazać na jakim dokładnie stanowisku odwołujący pracuje. Potwierdziła tylko, że w warsztacie były magazyny z narzędziami.

Wreszcie świadek D. D. wyjaśnił, że byli w zakładzie pracownicy, którzy wykonywali pracę tylko na warsztatach i tacy którzy wyjeżdżali na odkrywkę. W pewnym okresie nastąpiła zmiana angażu na pracę w warsztacie ale pomimo tego nadal wyjeżdżali na odkrywkę. Świadek potwierdził, że w latach od 1.10.2000r. do 31.12.2003r. odwołujący wykonywał pracę na stanowisku ślusarza na odkrywkach kopalni. Jednak, jak wspomniał na koniec zeznań, wiedzę tę posiadał od kierownika odwołującego - R. S..

Zredagowanie powyższych relacji świadków umożliwił odsłuch e-protokołów z kolejnych terminów rozpraw przeprowadzonych w niniejszej sprawie, albowiem nie znajdowały one rzetelnego odzwierciedlenia w treści protokołów pisemnych, zawartych w aktach sprawy. Te ostatnie były nadmiernie uproszczone, a przeto pozbawione istotnych elementów. W konsekwencji doprowadziło do niedających się zaakceptować wniosków Sądu I instancji odnośnie spełnienia przez odwołującego warunków do przyznania mu prawa do emerytury górniczej.

Co jednak najważniejsze, ani świadek powołany na okoliczność wykazania półtorakrotnego wymiaru pracy w okresie 1.10.1993r. do 31.01.1994r. od ani pozostali świadkowie zeznający na okoliczność pracy górniczej w okresie od 1.10.2000r. do 31.12.2003r. nie opisali stanowczo konkretnych czynności wykonywanych przez odwołującego w spornych okresach.

Na podstawie tak złożonych zeznań nie można było także jednoznacznie stwierdzić, że praca odwołującego w okresie od 1.10.2000r. do 31.12.2003r. była pracą na odkrywce oraz wskazuje G. W., zgodnie z angażem, wykonywał prace w warsztacie, wszakże znajdowały się tam różnego rodzaju sprzęty i maszyny. A z kolei praca w warsztacie nie może być zakwalifikowana jako praca na odkrywce. Wprawdzie nie ma legalnej definicji odkrywki, ale nie budzi wątpliwości, że pod pojęciem "zatrudnienie na odkrywce" chodzi o zatrudnienie w terenie, gdzie prowadzone jest wydobywanie i transport złoża. Zatrudnienie na hali warsztatowej nie spełnia tych wymogów, nawet jeśli jest to praca wykonywana dla potrzeb tego wydobywania.

Ustalenie Komisji Weryfikacyjnej, że w okresie od 1.10.2000r. do 31.12.2003r r. odwołujący pracował na odkrywce nie mogło być dowodem na potwierdzenie że w tym właśnie okresie taką pracę właśnie wykonywał.

Dokumentowanie przez Komisję Weryfikacyjną okresów zatrudnienia nie dotyczy bowiem stanowisk, na których zatrudnienie na odkrywce uważa się za pracę górniczą, wymienionych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23.12.1994r. Wbrew temu Sąd Okręgowy uznał protokół komisji weryfikacyjnej za ważny dowód w sprawie, choć ustalenia komisji następowały wyłącznie na podstawie zeznań świadków i to bez dogłębnej analizy, i weryfikacji tego co zeznają świadkowie.

Z uwagi na powyższe, na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, brak jest podstaw do uznania, że odwołujący w spornych okresach wykonywał pracę górniczą, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz był na stanowisku których okresy pracy zalicza się w wymiarze półtorakrotnym.

Podkreślić należy, że ocena i rozstrzygnięcie sporu nie wymagało wiadomości specjalnych, a więc zarzut sformułowany przez apelującego co do naruszenia art. 217 §3 kpc w zw. art. 227 kpc był chybiony.

W oparciu więc o ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy oraz w zasadniczej mierze przez Sąd Apelacyjny (art. 382 k.p.c.), uznać należało, że G. W. nie udowodnił wymaganego okresu wykonywania 25 lat pracy górniczej, a tym samym nie spełnił wszystkich przesłanek, o których mowa w art. 50a ust. 1 ustawy emerytalnej.

Powyższa konstatacja doprowadzić musiała w konsekwencji do uwzględnienia apelacji i zmiany zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie wniesionego przez ubezpieczonego odwołania, które pozbawione było uzasadnionych podstaw. O powyższym orzeczono więc w pkt. 1 wyroku, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

Zmiana zaskarżonego orzeczenia Sądu I instancji co do meritum powodowała także konieczność zmiany zawartego w nim postanowienia o kosztach procesu i obciążenie odwołującego kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu przed Sądem Okręgowym – na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i § 9 ust. 2 rozporządzenia z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804, ze zm.) (pkt 2 wyroku)

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym orzeczono natomiast w pkt. 3. sentencji na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. i § 10 ust. 1 pkt 2 cyt. wyżej rozporządzenia z 22.10.2015 r.

SSA Małgorzata Aleksandrowicz SSA Dorota Goss – Kokot SSA Jolanta Cierpień